

УДК 373.5.011.3-051:613

Беседа Н. А.

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

**ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ВЧИТЕЛІВ ЗНЗ НА ОСНОВІ ЗАСТОСУВАННЯ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

***Беседа Н.А. Підвищення професійної компетентності вчителів ЗНЗ
на основі застосування здоров'язбережувальних технологій***

У статті обґрунтовано доцільність підвищення професійної компетентності вчителів на основі застосування здоров'язбережувальних технологій в системі методичної роботи ЗНЗ . Охарактеризовано значення індивідуальних, групових та колективних форм методичної роботи в процесі підготовки вчителів до застосування здоров'язбережувальних технологій. Автором запропоновано комплекс організаційно-методичних умов підготовки вчителів ЗНЗ до застосування здоров'язбережувальних технологій.

Ключові слова: *здоров'язбережувальні технології, професійна компетентність, підготовка вчителів до застосування здоров'язбережувальних технологій.*

Беседа Н. А. Повышение профессиональной компетентности учителей ОУУ на основе применения здоровьесберегающих технологий

В статье обоснована целесообразность повышения профессиональной компетентности учителей на основе применения здоровьесберегающих технологий в системе методической работы ОУУ. Охарактеризовано значение индивидуальных, групповых и коллективных форм методической работы в процессе подготовки учителей к применению здоровьесберегающих технологий. Автором предложен комплекс организационно-методических условий подготовки учителей ОУУ к применению здоровьесберегающих технологий.

Ключевые слова: здоровьесберегающие технологии, профессиональная компетентность, подготовка учителей к применению здоровьесберегающих технологий.

Beseda N. A Improving the professional competence of teachers through the use of health-saving technologies at secondary school

In the article the feasibility of health-saving technologies in the educational process in secondary schools. Characterized by psychological and pedagogical foundations of keeping and strengthening the health of pupils at secondary schools. The author analyzes the effective approaches to improving the quality to create of health saving education environment in the modern school. They analyse psychological, educational and methodical literature to determine the degree of development of these problems at the present stage of schooling.

The author emphasize that it is very important to integrate different methods and forms of methodical work with teachers during their preparation for the making of health saving education environment at secondary school.

There have been highlighted organisational and methodological conditions for preparing a teacher for employing health saving technologies. Characterized forms work of the system of methodological activity of the comprehensive educational establishments aimed at preparing a teacher for employing health saving technologies.

In summary, the author conclude that the effectiveness of teacher training depends on their motivation and awareness of needs in learning the professional skills and knowledge to create a health saving education environment at secondary school.

The conclusions in the article are relevant and require consideration to improve the improvement of system of a comprehensive educational institution during the formation of health saving education environment.

Keywords: *health-saving technology, the professional competence, training teachers in the use of health-saving technologies.*

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Вивчення сучасного стану справ в українських загальноосвітніх навчальних закладах (ЗНЗ) вказує на негативну тенденцію втрати здоров'я учнів. З огляду на це, одним із важливих напрямів оновлення змісту загальної середньої освіти є втілення в шкільну практику гуманістичних ідей розвитку творчої особистості з високо сформованими цінностями й орієнтирами на здоровий спосіб життя. Це зумовлює доцільність упровадження здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховний процес школи та підвищення професійної компетентності вчителів на основі застосування цих технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема підготовки вчителів до здоров'язбереження учнів має відображення в працях класиків педагогіки, зокрема Я. А. Коменського, Г. Сковороди, К. Ушинського, С. Русової, Г. Ващенко, В. Сухомлинського, А. Макаренка та ін. Це підтверджує актуальність означеної проблеми в минулому, але зауважимо, що особливої гостроти вона набула на сучасному етапі розвитку шкільної освіти. У цьому контексті науковий інтерес становлять праці вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема В. Базарного, О. Дубогай, В. Єфімової, О. Іонової, Ю. Лукьянової, В. Оржеховської та ін.

Доказом соціальної актуальності проблеми здоров'язбереження учнів є низка постанов Кабінету Міністрів, програм Міністерства освіти і науки та Міністерства охорони здоров'я, законів Верховної Ради, указів Президента, а також ряд інших нормативних актів та розпоряджень. У них розкрито причини погіршення демографічної ситуації в країні на фоні стрімкого збільшення відсотку хворих дітей, окреслено систему заходів щодо покращення стану здоров'я молодого покоління. Таким чином, державна політика сприяє здоров'язбереженню дітей і учнівської молоді, розробляючи нормативно-правові основи, але вони, щоправда, не завжди знаходять своє практичне втілення.

Унаслідок узагальнення поглядів теоретиків і практиків виокремимо головні підходи до здоров'язбереження учнів, а саме: *аксіологічний* (М. Коржова, С. Лапаєнко та ін.); *медичний* (М. Амосов, Г. Апанасенко, Л. Попова, Т. Резер та ін.); *валеологічний* (В. Бобрицька, М. Гончаренко, Л. Горяна, Є. Неведомська та ін.); *психологічний* (І. Бех, Е. Вайнер, Л. Карамушка, С. Максименко, О. Хухлаєва та ін.); *педагогічний* (М. Безруких, О. Вакуленко, В. Горащук, Л. Сущенко, Л. Хомич, А. Царенко та ін.); *компетентнісний* (Л. Ващенко, Т. Бойченко, О. Іщук, С. Кириленко та ін.). Водночас зазначимо, що значна частка захворювань дітей і підлітків викликана недоліками здійснення навчально-виховного процесу, спричиненими низьким рівнем професійної компетентності вчителів та епізодичним застосуванням здоров'язбережувальних технологій.

Формулювання мети та завдань роботи. Зважаючи на актуальність досліджуваної проблеми та її недостатню розробленість, метою дослідження є визначення й обґрунтування комплексу організаційно-методичних умов підвищення професійної компетентності вчителів ЗНЗ на основі застосування здоров'язбережувальних технологій. Означена мета конкретизована у таких завданнях дослідження:

1. Обґрунтувати доцільність підвищення професійної компетентності вчителів на основі застосування здоров'язбережувальних технологій в системі методичної роботи ЗНЗ.

2. Охарактеризувати значення основних форм методичної роботи в процесі підготовки вчителів до застосування здоров'язбережувальних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незаперечним є той факт, що показники педагогічної діяльності визначають якість освіти, що, своєю чергою, свідчить про рівень розвитку суспільства. Наразі гостро постає соціально-педагогічна необхідність у підвищенні професійної компетентності вчителів на основі застосування здоров'язбережувальних технологій.

Насамперед зазначимо, професійна компетентність визначається рівнем сформованості в учителя професійно необхідних знань та вмінь [2]. На думку Н. Кузьміної, серед елементів професійної компетентності головними є такі: спеціальна компетентність в галузі дисципліни, що викладається; методична компетентність в галузі формування знань, умінь і навичок в учнів; психолого-педагогічна компетентність в області мотивів, здібностей, спрямованості учнів; аутопсихологічна компетентність – рефлексія педагогічної діяльності [3].

Зауважимо, що професійна компетентність потребує постійного вдосконалення. У зв'язку з цим наголошуємо на важливості здійснення підготовки вчителя до застосування здоров'язберезувальних технологій у системі методичної роботи школи. У цьому контексті заслуговують на увагу висновки науковців (Л. Хомич, К. Макагон, Н. Клокар, І. Підласого, С. Іванової) стосовно того, що готовність учителів до здійснення професійної діяльності можна формувати невідривно від навчально-виховного процесу, завдяки здійсненню методичної роботи в школі.

Підкреслимо, що застосування здоров'язберезувальних технологій вимагає від педагогічного колективу школи високого рівня теоретичної та практичної підготовки, формування в учителів ціннісних настанов до збереження власного здоров'я та здоров'я учнів, а також збагачення досвіду творчої здоров'язберезувальної педагогічної діяльності [4; 5; 6].

Переконані, що досягнення педагогічних цілей буде результативним, у першу чергу, завдяки чітко спланованій індивідуальній методичній роботі. Її реалізація визначається здійсненням самоосвітньої діяльності вчителя, що передбачає самостійне опрацювання статей здоров'язберезувальної тематики, аналіз нових програм і підручників з позиції вагомості для збереження і зміцнення здоров'я учнів, підготовка доповідей про ефективні підходи щодо розв'язання проблеми здоров'язбереження молодого покоління тощо.

Поряд з індивідуальною вагоме місце посідають групові форми методичної роботи в школі. Основною характеристикою останніх є створення об'єднань учителів за інтересами з метою взаємного обміну професійним досвідом. На нашу думку, доцільно запланувати науково-практичні доповіді здоров'язбережувальної тематики, проведення відкритих уроків і позакласних занять, на яких яскраво демонструються приклади застосування здоров'язбережувальних технологій. На засіданнях методичних об'єднань (кафедр) радимо зосереджувати увагу на обговоренні проблемних моментів, пов'язаних із упровадженням здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховний процес школи.

Підготовці вчителів до застосування здоров'язбережувальних технологій значно сприятиме проведення теоретичних семінарів, семінарів-практикумів, педагогічних читань, науково-практичних конференцій, педагогічних виставок тощо. Зазначимо, що розв'язання проблемних педагогічних завдань, удосконалення вміння аналізувати урок чи позакласний захід із позиції здоров'язбереження, моделювання ситуацій здоров'язбережувального змісту та інші навички, здобуті на практиці – усе це сприятиме підвищенню професійної компетентності педагогічних працівників.

Важливе значення в підготовці педагогічного колективу ЗНЗ до здоров'язбереження учнів має реалізація комплексу організаційно-методичних умов [1]. Серед них найважливішими вважаємо такі:

1. Удосконалення змісту та структури системи методичної роботи школи, зорієнтоване на підвищення ефективності теоретичної і практичної підготовки вчителів до застосування здоров'язбережувальних технологій.

2. Установлення педагогічно доцільних взаємозв'язків між управлінським складом загальноосвітнього навчального закладу та членами педагогічного колективу з метою ефективної реалізації здоров'язбережувального навчально-виховного процесу.

3. Здійснення внутрішньошкільної методичної роботи на діагностичній основі.

4. Співпраця між педагогами, медпрацівниками, психологічною службою загальноосвітньої школи, батьками і громадськими організаціями, спрямована на охорону, збереження та зміцнення здоров'я молодого покоління.

5. Використання різноманітних форм методичної роботи, зорієнтованих на розвиток у вчителів навичок проектування й моделювання здоров'язбережувальних технологій.

6. Активізація самоосвіти вчителів у процесі оволодіння засобами, методикою і технікою застосування здоров'язбережувальних технологій.

Таким чином, передбачаємо, що підготовка вчителів до застосування здоров'язбережувальних технологій у системі методичної роботи загальноосвітнього навчального закладу сприятиме:

1. Неперервності освіти та постійному підвищенню професійної компетентності вчителів на основі застосування здоров'язбережувальних технологій.

2. Вивченню професійного досвіду здоров'язбережувальної діяльності вчителів навчального закладу, а також поширенню кращого педагогічного досвіду.

3. Творчому розвитку членів педагогічного колективу школи.

4. Підвищенню ефективності навчально-виховного процесу в школі через підвищення професійної компетентності вчителів, зростання рівня навчальних досягнень учнів і покращення стану їх здоров'я.

Висновки. Аналіз публікацій з досліджуваної проблеми уможливив виокремлення головних підходів до здоров'язбереження учнів. Встановлено, що в процесі здійснення методичної роботи в школі найбільш доцільною є реалізація комплексу організаційно-методичних умов, зорієнтованих на підвищення рівня професійної компетентності вчителів на основі застосування здоров'язбережувальних технологій.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо в розробленні комплексних програм психолого-педагогічного супроводу з метою підвищення рівня професійної компетентності вчителів у процесі здоров'язбереження учнів.

Використана література

1. Беседа Н. А. Підвищення готовності вчителів загальноосвітньої школи до застосування здоров'язбережувальних технологій / Н. А. Беседа // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : Науковий журнал / за заг. ред. А. А. Сбруєвої. – Суми : СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2010. – № 1 (3). – С. 363 – 369.
2. Бобрицька В. І. Здоров'язбережувальний урок: ідеї та знахідки / В. І. Бобрицька // Освіта. – 4 травня 2011 р. – № 22 (5457). – С. 8.
3. Кузьмина Н. В. Професіоналізм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н. В. Кузьмина. – М. : Высшая школа, 1990. – 119 с.
4. Bedworth, A. The Profession and Practice of Health Education /A. Bedworth, B. Bedworth. – WM. Brown Publishers, 2001. – 472 p.
5. Graham, George Children moving: a reflective approach to teaching physical education / George Graham, Shirley Ann Holt/Hale, Melissa Parker. – 5 th ed. Mayfield Publishing Company, 2001. – 540 p.
6. World Health Organization. The World Health Report, 1995 : Bringing the Gaps. – Geneva : WHO, 1995. – 12 p.